

H.O. Lange-Prisen — Prismotivering

Professor, dr. phil. Thomas Bredsdorff har skrevet prismotivering, som i forbindelse med prisuddelingen blev oplæst af direktør ved Det Kongelige Bibliotek, Erland Kolding Nielsen

Intet kan være mere indlysende end at Anne-Marie Mai skal have en pris for – citat – 'fremragende formidling af forskning inden for de humanistiske eller samfundsvidenskabelige fag'. Derimod er det ikke helt indlysende hvad det vil sige at 'formidle'.

H.O. Lange, som prisen er opkaldt efter, sluttede sit virke som 'formidlende' overbibliotekar på Det Kgl. Bibliotek i 1924. Og 'at formidle', står der i det bind af *Ordbog over det danske Sprog*, som netop da var udkommet, har to betydninger: dels at være *mellemand*, dels at *forson* stridende parter. Den tredje og nu gængse betydning – at udbrede information i *letforståelig* og pædagogisk form – var der ingen der registrerede på H.O. Langes tid. Den er først kommet til i Nudansk ordbog.

Når Anne-Marie Mai får H.O. Lange-Prisen, kan der være grund til at skruer tiden tilbage fra nudansk, til det gammeldansk der var norm på Langes tid. For vel er Anne-Marie Mai i stand til at udtrykke sig letforståeligt og pædagogisk. Men hun er i langt højere grad en mellemand: en der ikke blot taler udad og nedad, men en der pendler frem og tilbage mellem to parter. Hun er en aktiv forbindelsesofficer mellem folk og litteratur.

I priskomiteens begrundelse for at give hende prisen fremhæves hendes

indsats som redaktør af 4. udgave af *Danske Digtere i det 20. århundrede* – og med rette. Men de tre statelige bind er kun det håndgribelige udtryk for en mere omfattende og ikke helt så håndgribelig indsats af de sjældne i denne gammeldags formidlingens kunst, kunsten at være mellemand.

Da Syddansk Universitet i Odense udnævnte Anne-Marie Mai til professor, åbnede det ved samme lejlighed en udpost i det sydjyske. Værsgo', lød opgaven, opret en filial af danskstudiet i Kolding, og sørg for at det bliver en succes! Professor Mai forstod på stedet at det ikke var nok at tage gældende pensum under armen, drage vestpå, og så bare fremføre det, pædagogisk og letforståeligt. Det gjaldt også om at formidle i den gamle betydning: at være forbindelsesofficer mellem en vågen, men universitetsfremmed befolkning og et etableret universitet; at forbinde læselystne og læselærde; at være mellemand.

Anne-Marie Mai véd at til det formål kan signaler være lige så vigtige som ord. Hun flyttede derfor straks den redaktion af *Danske Digtere* hun lige havde overtaget, til Kolding, rub og stub. I Kolding og ikke i Odense organiserede hun seminarer om Danske digtere. Hertil inviterede hun prominente gæster, poeter med slagkraftige navne som Klaus Rifbjerg og Jørgen Leth. Her fik hun ansat en huspoet. Lars Bukdahl, hvis slægt havde rødder i egnen omkring Kolding – kort sagt hun gjorde en aktiv og bevidst indsats, ikke blot for at få sagt det hun har at sige, men også for at de mennesker hun talte til, kunne føle at de havde noget at skulle have sagt.

Hun forstår den kunst at se sig selv med andres øjne, høre sig selv med andres ører og vise folk at de bliver set. Hun er nemlig ikke bare god til at afsende, hun er

også god til at sætte sig i modtagerens sted. En ægte mellemmand.

Måske skulle man hellere kalde Anne-Marie Mai for mellemkvinde. Det var i hvert fald med kvindelitteraturen og dens vej ud til en læsende offentlighed af kvinder og mænd, at hendes bane som formidler tog sin begyndelse, i 1982, med stuvende fulde huse under folkeuniversitetet i Herning. Da havde hun netop afsluttet sit første større videnskabelige arbejde som medforfatter til to bind om *Danske kvindelige forfattere*.

Men kulminationen på Anne-Marie Mais arbejde med kvindelitteraturen indfandt sig i og omkring værket *Nordisk kvindelitteraturhistorie*. De fem bind udkom 1993-98, men arbejdet der førte frem til dem, tog sin begyndelse allerede i 1984. Af indholdsfortegnelserne kan man se hvilke artikler Anne-Marie Mai står for – af titelbladene kan man se at blandt de mange navne der dukker op i forskellige konstellationer som underredaktioner for hvert af de fem bind er der ét, der går igen: Anne-Marie Mais. Har man været i nærheden af den store og omskiftelige gruppe kvinder der var med til at bære værket igennem de fjorten år projektet stod på, så har man også hørt fra flere af hinanden uafhængige kilder, at var der én der forstod at holde sammen på de forskellige viljer, forsonede modsætninger, formidle mellem grupperingerne – kort sagt på godt gammeldansk: 'formidle' – så var det Anne-Marie Mai. Og fandtes der ikke sådan nogen som hende, rigtige mellem-mænd, så havde der ikke været nogen færdige bøger og altså heller ingen formidling i nudansk betydning: fortælling om de fund forskerne har gjort.

Anne-Marie Mai er nemlig en mester i samarbejdets kunst. På titelblad-

ene fremstår hun beskedent som ligestillet medlem af den ene redaktionsgruppe efter den anden – af fem bind *Læsninger i dansk litteratur* (1994-99), af et enkelt tykt bind *1000 danske digte* (2000). Men de der har været med i sådanne gruppearbejder, kan bevidne at Anne-Marie Mai nok er lidt mere lige end de andre: hende der *lige* holdt ud, når de andre var ved at køre trætte, hende der *lige* kunne løse hårdknuderne, hende der *lige* huskede at det ikke er nok at dribble rundt i straffefeltet; der skal afslutning til, hvis man vil i mål. Og også hende der *lige* til sidst fik sin vilje!

Går man indholdsfortegnelserne nøjere efter, viser det sig at et tyngdepunkt i hendes egen litteraturhistoriske forskning ligger i 1700-tallet. Hun har skrevet om 1700-tallets litterære iscenesættelse af kvinder, om kvindelige skribenters forhold til modersmålet og følsomheden, om dydens herredømme og om tidsskrifter og biblioteker i samme århundrede. Og hun har formidlet 1700-tallets danske moralske fortællinger i en tekstkritisk udgave (1994).

Men heller ikke på dette område standsede Anne-Marie Mais lyst til at være mellemmand med formidlingen af det hun havde forsket sig frem til. Hun ville også på det punkt være kontakformidler og udsendte derfor i 1994 en indbydelse til stiftende generalforsamling i et 'Dansk Selskab for 1700-talsstudier'. Hun blev dets første formand og grundlagde solide traditioner for selskabets virke, inden hun gav den gyldne kæde videre. Hun sørgede også for at bruge sin gode kontaktevne til at knytte selskabet solidt til den verdensomspændende internationale sammenslutning af folk med interesse for alt i det 18. århundrede, fra hasardspil og havekunst til

pornografi og porcelæn. Samt først og sidst: litteratur.

Anne-Marie Mais hovedinteresse er som nævnt kvinders litteratur. Dog har hun en hovedinteresse til: mænds litteratur. Et af de mange udtryk for den interesse er den fine samtalebog med titlen *Mai Strunge* fra 1985, hvori hun tager fat på Michael Strunge, ikke som interview-offer, men som samtalepartner i en originalt udført indføring i et vigtigt moderne digterunivers. Æstetisk formidling på et højt intellektuelt niveau.

Det faldt i eksperten Anne-Marie Mais lod at blive udpeget til smagsdommer, dvs. formand for litteraturrådet, under den forrige kulturminister og at fortsætte i den rolle under den nuværende. Det har altså også være hendes opgave at formidle sit budskab til den nuværende kulturminister. Hvordan hun har løst den formidlingsopgave, kan vi ikke vide noget om, da den er løst mundtligt, på tomandshånd. Vi ved kun at hun blev sat fra bestillingen 1. juli 2003, et stykke tid før hendes kommissorium udløb, og derfor nu kan vende tilbage med fuld styrke til sit arbejde på danskstudiet i Kolding. Og i hele landet, for hun blander sig heldigvis også i læseplaner for gymnasiet og andre institutionelle sider af den litteratur hun elsker at læse, forske i og formidle.

En ting kendetegner Anne-Marie Mais virke. Hun er god til at sætte unge mennesker i gang. Antologier som *Digtning fra 80'erne til 90'erne*, 1993, og *Prosa fra 80'erne til 90'erne*, 1994, er blevet til i et samarbejde mellem Anne-Marie Mai og hendes studenter. Til sin *Danske digtere i det 20. århundrede* har hun ofte satset på unge, endnu ikke sikre kort.

Disse satsninger viser en af de

fineste sider ved Anne-Marie Mai: Hun ved at humanistisk tradition er *overdragelse* af tradition. Tiden står aldrig stille, der er altid nogen på vej. Når vi selv er nået et stykke frem, gælder det om at hjælpe andre på vej, hvis vejen stadig skal være befærdet. Den gode humanistiske forsker og lærer er en mellemmand mellem generationer og traditioner, mellem det der har været, og dem der skal komme. For at være en god formidler i denne gammeldanske betydning af ordet, skal man ikke bare kunne skrive på sine ark, man skal også turde satse på de ubeskrevne blade.

Anne-Marie Mai er en passioneret svømmer og morgenbader. Hun kaster sig med samme fryd i bølgen, hvadenten 'bølgen' er flakvandet hjemme ved Bogense, der går hende til haserne, eller det er *surf*en ved Santa Monica Beach, hvis brusen minder hende om Jim Morrisons poesi.

Hun har løst de mest forskelligartede formidlingsopgaver med samme lyst og energi som den hun kaster sig i bølgen med. I formidlerrollen er hun som en fisk i vandet, hvad enten opgaven er den nudanske at tale letforståeligt, den gammeldanske at forlige og at være mellemmand – eller den syddanske at gøre det hele på en gang: få en egn til at elske et nyt universitet, få læsere til at lytte, få de ubeskrevne til at skrive og kæmpe for litteraturens plads i skoler, på universiteter, i folks bevidsthed.

Det er en glæde at tildele Anne-Marie Mai H.O. Langes forskningsformidlingspris; det er en ære for prisen at hendes navn kan føjes til rækken af dens modtagere.

I Danske digtere i det 20. århundrede portrætterer universitetsforskere og litterater fra ind- og udland århundredets vigtigste forfatterskaber. Værkets særlige genre er forfatterportrættet. Første bind går fra Henrik Pontoppidan (1857-1943), som debuterede i 1881 til Karen Blixen (1885-1962). Andet bind spænder fra Morten Nielsen (1922-44) til Hans-Jørgen Nielsen (1941-91). Tredje bind starter ved Kirsten Thorup (f. 1942) og afsluttes med Christina Hesselholdt (f. 1962). For hver af de tre bind er forfatterportrætterne sat ind i en større litteraturhistorisk sammenhæng, hvor artiklen 'Moderne digtning' i bind 1 gennemgår perioden 1900-1940. Tidsrummet 1940-1970 er behandlet i artiklen 'Virkelighedens udfordring' i bind 2 mens perioden 1970-2000 beskrives gennem artiklen 'Det formelle genembrud' i tredje og sidste bind.

Danske digtere i det 20. århundrede. Red.: Anne-Marie Mai. Gads Forlag, 2000-2002. 3. bd (650, 635, 664 s.). Ill. ISBN 87-12-03302-2 (kpl.) ISBN 87-12-03299-9 (bd. 1) ISBN 87-12-03300-6 (bd. 2) ISBN 87-12-03301-4 (bd. 3). Kr. 550,- (pr. bd.) Kr. 1.300,- (kpl.)

